

בנוגע ליב תמוז – הנה בשנה זו מתמלאים שבעים שנה להולדתו. ובלי"ס ינצלו את חג הגאולה לכל העניינים של התעוררות ופועל טוב בתוקף וביתר שאת ויתר עז. ויפוצו המעינות גם חוצה.

ליב תמוז .. שבעים שנה: ראה גם שיחת יום ב' דחג השבועות הישי"ת (תו"מ התועדויות ח"א – הישי"ת – ע' 95).
ובל"ס: = ובלי ספק.

לעילוי נשמת

ר' שמואל ב"ר שלמה ז"ל

נפטר כ"ד שבט, ה'תשנ"ג

מרת אסתר ב"ר אשר זעליג ז"ל

נפטרה ז' שבט, ה'תשמ"ו

ת' נ' צ' ב' ה'

ולזכות

רבקה ברכה בת שרה

בקשר עם יום הולדתה – ה' שבט

לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

ולשנת הצלחה רבה ומופלגה בכל מכל כל

נדפס על ידי ולזכות משפחתם

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקל"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ בשלח, שבת שירה, י"ז שבט, ה'תשל"ג

הוספה: משיחת מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט, ה'תשל"ד

יוצא-לאור לשי"פ בשלח, שבת שירה, י"ג שבט, ה'תשי"פ

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

[תרגום חפשי]

בטוחני אשר בקשר עם יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבגי"מ זי"ע, שהי' בשבת שירה העבר, התועדו גם במחנם הטי, ואשר, כמו בכל התועדות יהודית חסידותית, נתעוררו לתורה ומצותי; והשם יתברך יעזור שיקויים בזה כמה שנאמר "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו'",

וזכות בעל ההילולא תעמוד לכאו"א בתוך כלל ישראל, ובפרט לאלו הלוקחים חלק במוסדות הקדושים אשר מתנהלים ברוחו של בעל ההילולא, ונקראים על שמו — כאו"א בהמצטרך לו, הן בגשמיות והן ברוחניות, שאז בטח יסיפו עוד יותר בעבודת הקדש האמורה, ועל דרך פתגמו של רבנו הזקן — שהשם יתברך נתן ליהודים גשמיות והם עושים מהגשמיות רוחניות.

המחכה לבשו"ט בכל האמור, ופורש שלום כל בני ביתו שיחיו, ובפרט לבנו מר דוד וזוגתו שיחיו שביקרו כאן בסוף הקיץ העבר.

זי"ע נתקבל מכתבו. ות"ח.

ב

בי"ה. ח תמוז השי"ת

הרה"ח והרה"ג הו"ח אי"א נוי"מ וכו'
מהורב"ג שי

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מדי תמוז:

בנתיים הוברר יותר, אשר נחוץ להזדרז בסידור עניני אפריקא...

וברכת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ להצלחה בכהנ"ל למעלה מדרך הטבע על כאו"א מאתנו יופיע המחכה לבשו"ט

מ. שניאורסאהן

התועדות ח"ז (תשט"ז ח"ג) ע' 151 ואילך, ובהערה 69 שם. וראה גם אג"ק ח"ג אגרת ד'תרסא. ד'תרעא. ד'תשח. ח"ד אגרת ד'תשמז. מבוא לשם ע' 12 ואילך.

ב

מצילום האגרת. נדפסה בספר "בא כח" (תשורה — גאָראַדעצקי, תשע"ו) ע' סא ואילך; ע' רכד.

מהורב"ג: מהו"ר בנימין גאָראַדעצקי. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ז אגרת ט'תרנד, ובהנסמן בהערות שם.

בסידור עניני אפריקא: בייסוד וביסוס מוסדות "אהלי יוסף יצחק — ליובאוויטש" שם.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בשלח, י"ג שבט הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק מהתועדות ש"פ בשלח, שבת שירה, י"ז שבט, ה'תשל"ג, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה: א) חלק משיחת מוצש"ק, פ' בשלח, יו"ד שבט ה'תשל"ד, בענין "שלש תקופות, שלשה אופנים במסירת נפש", כפי שנעתקה ללה"ק בשעתה (ע"י הרה"ח ר' אברהם חנוך גליצנשטיין ע"ה — בתור הקדמה לספר התולדות אדמו"ר מוהרי"צ ח"ד), ולאחרונה הגיעה לידינו רשימה זו כפי שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר*, ומתפרסמת בזה לראשונה. ב) מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעור "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ז' שבט, ה'תש"פ,

שנת השבעים לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ.י.

(* נוסף על הנדפס משיחה זו בלקו"ש ח"ח ע' 303 ואילך.)

Published and Copyright © 2020 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

ב"ה. ט"ז שבט תשי"ז
ברוקלין

הווי"ח אי"א נוי"נ עוסק בצ"צ בעל מדות ורב פעלים
מוה' משה זלמן שליט"א

שלום וברכה!

איך בין זיכער אַז אין פֿאַרבינדונג מיט דעם יום ההילולא פון כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, וועלכער איז געווען פֿאַריגען שבת שירה, האָט מען זיך מתועד געווען אויך במחנם הט', און, אַזוי ווי אין יעדער אידישע חסידישע התועדות, איז מען נתעורר געוואָרען לתורה ומצותי, און השם יתברך זאָל העלפען אַז עס זאָל מקויים ווערען אין דעם כמה שנאמר, אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע וגו',

און דער זכות פון דעם בעל ההילולא זאָל ביישטיין יעדערען בתוך כלל ישראל, און בפרט צו די וועלכע נעמען איינטייל אין די מוסדות הקדושים וועלכע ווערען געפירט אין דעם רוח פון דעם בעל ההילולא, און ווערען אָנגערופען אויף זיין נאָמען, יעדערן אין דעם וואָס ער נויטיגט זיך, סיי בגשמיות און סיי ברוחניות, וואָס דענסטמאָל וועלען זיי זיכער נאָך מוסיף זיין אין זייער עבודת הקדש האמורה, על דרך ווי דער וואָרט פון רבנו הזקן, אַז השם יתברך גיט אידן גשמיות און זיי מאַכען פון די גשמיות רוחניות.

המחכה לבשו"ט בכל האמור, ופורש שלום כל בני ביתו שיחיו, ובפרט לבנו מר דוד וזוגתו שיחיו שביקרו כאן בסוף הקיץ העבר

מ. שניאורסאהן

ערשט ערהאַלטען אייער בריף. ות"ח.

א

מצילום האגרת. נדפסה בתשורה (שפירא, תש"ס).
מוה' משה זלמן: פייגלין, מעלבורן. אגרות נוספות אליו — אג"ק ח"ב אגרת רטז. חי"ד אגרת ד'תשמז, ובהנסמך בהערות שם.

כמה שנאמר, אז נדברו יראי ה' גו': מלאכי ג, טז.

דער וואָרט פון רבנו הזקן, אַז השם יתברך גיט אידן גשמיות כו': ראה אג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב אגרת תצב (ע' רסה — נעתק ב"היום יום" כז טבת). חי"א אגרת ג'תשסט (ע' לד). רשימת "דברי ימי חיי אדמו"ר הזקן" (קה"ת, תשע"א) ע' ו (נעתק ב"היום יום" כז אלול).
שביקרו כאן בסוף הקיץ העבר: ראה שיחת ש"פ עקב, כ"ף מנ"א, ה'תשט"ז — תר"מ

בס"ד. שיחת ש"פ בשלח, י"ז שבט, שבת שירה, ה'תשל"ג.

בלתי מוגה

כ"ק אדמו"ר שליט"א קידש על היין.

א. ענינו של יום הש"ק זה שלאחרי יום ההילולא — שבו נעשית העלי' של כל ימי השבוע שלפנ"ז, כולל גם העלי' של יום השבת שלפנ"ז, שבו חל יום ההילולא.

ובהקדמה — שענין העלי' צ"ל לא רק בנוגע לימי החול, אלא גם בנוגע ליום השבת, כי, אע"פ שיום השבת עצמו הו"ע של עלי', וא"כ, מהו ההכרח שתהי' עלי' נוספת — הרי זה ע"ד מ"ש בנוגע לצדיקים ש"אין להם מנוחה כו' שנאמר¹ ילכו מחיל אל חיל², והיינו, שהולכים תמיד בעילוי אחר עילוי עד אין קץ, וטעם הדבר — לפי שהעליות הם באלקות, והרי אלקות הוא אין-סוף, ולכן גם העליות הם עד אין-סוף, ומזה מובן גם בנוגע לענין השבת — שבו גופא יש כמה דרגות, ובלשון הכתוב³: "שבת בשבתו", ועד ל"שבת שבתו"⁴, ועד שגם בכל שבת גופא יש חילוקי דרגות דמעלי שבתא, יומא דשבתא ועד לרעוא דרעוין — שצ"ל בו עילוי אחר עילוי ללא הגבלה.

והענין בזה (דלכאורה היכן היא העלי' דשבת) — יובן מהעלי' דששת ימי החול:

כללות העבודה של ימות החול, כפי ש"כל יומא ויומא עביד עבידתי"⁵, היא — עבודת המטה. ואילו העלי' — נעשית ביום השבת שלאח"ז, שכל ענינו הוא המשכה מלמעלה, שלכן אסור בעבודה (מלבד בביהמ"ק, שהעבודה בו היא "מלאכת שמים"⁶).

וכיון ש"מיני" מתברכין כולהו יומין⁷, היינו, שכל ימי השבוע מתברכים מיום השבת שלפניהם, נמצא, שבימות החול ישנו חלק מענין השבת (ע"ד שביום השבת ישנו חלק מימות החול, כמו תוספת שבת, שמוסיפים לשבת חלק מימות החול שנעשה שבת),

(1) תהלים פד, ח.	(5) זהר ח"א רה, סע"א. ח"ג צד, ריש ע"ב.
(2) ברכות ומו"ק בסופן.	(6) ראה גם התוועדויות תשמ"ט ח"ד ע' 6.
(3) ישע"י סו, כג. וראה לקו"ת ברכה צו,	(7) זח"ב סג, ב. פח, א.
סע"ג.	
(4) תשא לא, טו. ועוד.	

— ונפק"מ גם להלכה, כמ"ש הרמב"ן⁸ ש"נצטוונו בו לזכרו תמיד בכל יום", עי"ז ש"מונים כל הימים לשם שבת", ועד ש"מזכירו גם במאכליו", באמרו שדבר זה יהא לשבת וכיו"ב — ולכן, כאשר ימות החול מתעלים בשבת שלאחריהם, אזי מתעלה גם חלק השבת שבהם.

זאת ועוד:

לא זו בלבד שחלק השבת הקודם שנמצא בימות החול עולה בשבת שלאחרי, אלא בהכרח לומר שגם יום השבת הקודם עצמו עולה בשבת שלאחרי, אשר, ע"פ הכלל "מעלין בקודש ואין מורדין"⁹ (שכלל זה הוא לא רק בנוגע לשבת, אלא גם בנוגע לימות החול), הרי הוא נעלה יותר מהשבת הקודם, ועד לעילוי נעלה ביותר, ע"ד מ"ש רבינו הזקן באגה"ק¹⁰ בנוגע לר"ה, ש"בכל שנה ושנה .. נמשך אור חדש עליון מבחי' עליונה יותר .. שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה", ומזה מובן גם בנוגע לעלי' דכל שבת לגבי השבת שלפניו, ובעלי' זו עולה ונכלל גם השבת שלפניו¹¹.

ב. ולכן, כאן המקום להשלים המדובר בהתוועדות דיום ההילולא — הן ענינים שהתחילו לדבר אודותם ולא נשלמו, והן ענינים שלכאורה היו השומעים צריכים להעיר אודותם, אלא שבפועל לא העיר אף אחד מאומה¹².

אבל, לפני השלמת המדובר בהתוועדות הקודמת, הנה לכל לראש יש לדבר ענין שנוגע ליום הש"ק זה, שנקרא בשם "שבת שירה".

ג. בנוגע לענין ה"שירה", דובר בארוכה בהתוועדות הקודמת¹³ שזה מורה על האופן שבו צריכה להיות כללות עבודת ה' — לא באופן סתמי, אלא באופן של שמחה, שהרי שירה ענינה שמחה.

וענין זה קשור עם כללות הגישה לעבודה בעוה"ז — באופן ש"באתי לגני"¹⁴, היינו, שהעולם נקרא בשם "גני", גן של הקב"ה, שענין ה"גן" הוא לא כמו "דירה" שמיועדת לעשיית צרכיו של האדם, אלא זהו מקום של תנוג, והיינו, שעבודת בני" בעוה"ז — שעז"נ¹⁵ "אשר ברא

(8) יתרו כ, ח. לדבר — מהמדובר אודות ר"ש הידוע, אם

(9) ברכות כח, א. וש"נ. הוא בן נתנאל או בן יוחאי (ראה תו"מ חנ"ג

10) ס"ד. ע' 280 ואילך).

(11) ראה גם תו"מ חנ"ח ריש ע' 397.

(12) כ"ק אדמו"ר שליט"א הזכיר דוגמא

וש"נ. (13) שה"ש ה, א.

(14) שה"ש ה, א. (15) בראשית ב, ג.

ביתו¹⁸ — כל מקום שהלך שם ביתו עמו¹⁹, ומה שנעשה בשאר חלקי המדינה, אינו שייך לשליחות שלו. תמורת זה הודיע מלכתחילה, שאינו רוצה ד' אמות עבורו, כי אם כל אמריקה תהי' אותן ד' אמות, שאינן שונות מכפי שהיו הד' אמות מעבר לים, בחצי כדור העליון, שזהו המס"נ באופן השלישי בצורה שונה לגמרי.

כאמור, אין מס"נ אחת תלו' בשני, אבל כשישנם באדם כל ג' מסנ"פ אלו השונות זמ"ז — זה מראה שהעצם שלו הוא מס"נ, ובמילא אין לדידי' כל הברדל. מכיון שזו מציאותו, הרי בכל אופן, באיזו תקופה ובאיזה מעמד ומצב שלא יהי' — מס"נ היא השלטת בכל ופועלת.

על יסוד ביאור הידוע²⁰ בהלשון "פתח רבי שמעון" וכיוצא בזה: אחרי שפותחים את הפתח, הרי זה נעשה אח"כ דרך בה יכולים ללכת קטנים וקטני קטנים וכו' — כך גם הזכרון וההתבוננות בשלש התקופות, למרות שלכאורה מי יכול להשוות עצמו לעבודה כזו ולמס"נ כזו, הרי אחרי שסלל את הדרך, והדליק פנס אור להאיר לכל אלה ההולכים באורחותיו, ולמטה מהם, ועד לכזה הנקרא (במכתב הידוע לי"ב תמוז²¹) "כל אשר בשם ישראל יכונה", הרי לאחר מכן, פתוחה הדרך שכל אחד יכול ללכת לבטח דרכו.

ומהצלחתו של בעל ההילולא, בבצעו עבודתו בכל שלשת התקופות האמורות, למרות שהיו שונים תכלית שינוי אחת מהשני — נמשכת ההצלחה לכל אלה, עד לזה שבשם ישראל יכונה, שיחליט לעשות באחד מהענינים, בשנים או בכו"כ מהם, שילכו בהצלחה רבה ומרובה, ומחיל אל חיל.

ובקרוב ממש — לקבל פני משיח צדקנו, עם כל הניצוצות והבירורים שיפעלו ויבררו ויזככו ויעלו למעלה מעלה, ולומר: "ראו גידולים שגידלנו", ושכבר הגיע הזמן שיהי' "ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו"²², ובקרוב ממש.

(18) שמואל-א ז, יז.

(19) ברכות יו"ד, ב. וש"נ. ח"ב ע' פ ואילך. וש"נ.

(20) ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74. וש"נ. (22) ישע"י מ, ה.

(21) תרפ"ח — אג"ק אדמו"ר מהור"צ

שליחות, וכביכול "ממתין ומצפה מתי יבוא"¹⁴ ותקוים השליחות, הרי זה כדוגמת המדובר, שלא רק שלא מתחשבים במסירות נפשו שלו, אלא שפועל בעצמו לעסוק בהפצת היהדות, אע"פ שידוע ש"ויקנאו בו אחיו".

ואח"כ ישנה התקופה השלישית, תקופת ת"ש-תש"י בחצי הכדור התחתון, שהיו צריכים להתחיל העבודה מלכתחילה, וכפתגם הידוע של בעל ההילולא¹⁵, שבא לגלות באמריקה ש"אמריקה איז ניט אנדערש" (אינה שונה). להודיע למדינה שעומדת בעצם תקפה, ושבה שוררת עשרות בשנים ההכרה שאמריקה, חצי כדור התחתון, יש לה מנהגי' והנהגות' היא ודרכי עבודה שלה, ובא פליט לאותו מקום, במצב שלכאורה נזקק אז לחסדי המדינה, וליחס טוב של המדינה, ושיקבלו אותו בסבר פנים יפות, והנה, ההכרזה הראשונה, ובהטעמה שזהו כל הבסיס וכל תכלית ההתיישבות באמריקה: להפוך את אמריקה מעיקרה, ולהודיע שאמריקה אינה שונה, ודינה בדיוק כמו העיירה בחצי הכדור העליון. וזהו אופן שלישי בעבודת ה' — להתגבר על קשיים מיוחדים שצריכים לשנות את "ההרגל נעשה טבע"¹⁶, ושצריכים לשנות זאת בתקיפות ובהנהגה כזו שכאילו אא"פ כלל ולא שמעו "קא סלקא דעתך" שאמריקא שונה, אף שלכאורה איכפא מסתברא: אמריקא שונה, שהרי נקראת בפי כל: העולם החדש, וגם חסידות עצמה מסבירה שזהו חצי כדור התחתון (כידוע המכתב¹⁷ — בו נכלל מאמר הרבי הצמח צדק ביאור מאמר אדמו"ר הזקן בקשר לחצי כדור התחתון).

הצד השווה בכל שלשת התקופות הוא: כשהיו צריכים להילחם בגזירת המלכות, היתה ההתחלה הראשונה מס'נ בפועל ממש, ואח"כ גם כשנמצאים במעמד ומצב שקרובים לדעה — אחיו — מקנאים בו וטוענים: "היתכן? מדוע כך ומדוע כך?", ואעפ"כ לא מתחשבים בזה, כיון שידועים ברור שצריכים לבצע השליחות, שזוהי מס'נ מסוג אחר ובאופן אחר [ולכן יתכן שאדם יהי בתכלית השלימות באופן אחד של מס'נ, ולא להיות מסוגל לאופן השני של מס'נ], ואח"כ האופן השלישי של מס'נ: אפשר לבוא למדינה, ולבנות שם ד' אמות עצמאיות, ולעשות מסביב לד' האמות חומה דלתיים ובריח, ולומר, שבא לכאן "כי שם

אלקים לעשות", "לתקן"¹⁶, לפעול שלימות בעולם, עי"ז שעושים ממנו דירה לו ית', שבשביל זה היתה ירידת הנשמה למטה דוקא — גורמת תענוג למעלה.

[ולהעיר ממ"ש הצ"צ¹⁷ בענין זה — דלכאורה, "אצלו ית', הרי אין לך דבר שחוזן ממנו שיתכן לומר שמקבל תענוג מהדבר .. אלא אדרבה, שהוא עצמו ית' הוא מקור התענוגים, א"כ הוא והתענוג שלו ית' כביכול דבר אחד .. וזהו ענין שעשוע המלך בעצמותו הנז' בספר עמק המלך¹⁸, ובע"ח לא נזכר מזה כלל¹⁹ וכו'²⁰].

וההסברה בזה שע"י העולם יכול להיות תענוג למעלה, אף שהעולם אינו בערך אליו ית' —

אבל ענין זה יכולים לגלות בני דוקא, לפי שהם מושרשים בעצמותו ית', למעלה אפילו משורש התורה, כדמוכח ממ"ש בתורה "צו את בני ישראל" "דבר אל בני ישראל"²¹, היינו, שתחילה ישנה מציאותם של בני"י, ורק לאח"ז נאמר ציווי התורה.

וכיון שזהו ענין שנתפרש בחומש (לא רק בתושבע"פ, כפי שנלמד ב"ג מדות שהתורה נדרשת בהם), כך, שגם בן חמש למקרא מבין זאת — הרי מובן ששרשם של בני"י בעצמותו ית' למעלה משרש התורה הו"ע שנמשך ומתגלה באופן ששייך גם לבן חמש למקרא (לא רק למי שהוא בעל-דרגא שיכול להבין מ"ש בתושבע"פ).

ומצד התענוג למעלה שנעשה ע"י עבודת בני"י, נדרשת עבודת בני"י להיות באופן של שמחה, ועד לשמחה שבאה לידי ביטוי (לא רק בדיבור, אלא) באופן של שירה — לא רק בשבת שירה, אלא גם בכללות העבודה במשך כל השנה כולה, בכל יום ויום, כמובן גם ממה שמביא רבינו הזקן בתו"א²² בנוגע לענין זכירת יצי"מ בכל יום, ש"איתא בתוספתא²³ שצריך לזכור ג"כ קריעת ים סוף" (שאו הי' ענין אמירת השירה).

ד. ויש להוסיף בנוגע לענין אמירת השירה — שזהו ענין ששייך אצל כל בני"י, שהרי כל בני"י אמרו שירה, ועד שאפילו תינוק בן יומו

כביכול ממה שמשפיע להם כו". וברשימת

ההנחה: לפי שהעולם נמשך ממנו ית', ביכלתו לעורר ולפעול שיתענג ממנו, אף

שאינו בערך אליו כו'.

(21) ראה שם פ"א, ד. וראה גם לקו"ש חל"ד ע' 222. וש"נ.

(22) פרשתנו סב, ב.

(23) ברכות רפ"ב.

(16) ראה ב"ר פי"א, ו ובפרש"י.

(17) בהגהה בלקו"ת שה"ש כז, סע"א.

(18)

(19) ולהעיר שזהו מהמקומות היחידים

שמביא ענין שלא נזכר בע"ח, כי אם בעמק המלך כו'.

(20) בלקו"ת שם (ריש ע"ב): "אך

התירוץ, שענין השעשוע .. הוא שמתענג

(א). פמ"ד (סג, ב).

(14) פרש"י עה"פ.

(15) ראה סה"ש תש"ו ע' 53. וש"נ.

(17) אג"ק אדמו"ר מהור"צ ח"ב ע' תצו ואילך (נעתק בחלקו ב"היום יום" יד תמוז).

(16) ראה שבילי אמונה נ"ד ש"ב. שו"ת הרמ"ע מפאנו סל"ו. תניא ספ"ד. פט"ו (כא), וש"נ.

ועובר במעי אמרו אמרו שירה²⁴, ולא עוד אלא שאמירת השירה שלהם היתה באותו אופן וביחד עם משה רבינו, שלכן נאמר²⁵ "אשירה" לשון יחיד²⁶.

והענין בזה — דלכאורה הרי זה פלא גדול שתינוק בן יומו ועובר במעי אמו אמרו שירה, שהרי אמירת השירה היא מצד ראיית דבר נפלא שפועל עליו ביותר ומעורר אותו לומר שירה, ואיך שייך ענין זה לתינוק בן יומו ועובר במעי אמו?!

בשלמא בנוגע לעובר במעי אמו, יש לומר, שכיון ש"נר דלוק לו על ראשו . . ומלמדין אותו כל התורה כולה"²⁷, לא יפלא שהבין את גודל הענין דקרי"ס עד שפעל עליו לומר שירה; הפלא הוא רק כיצד היתה אמירת השירה בפועל;

אבל בנוגע לתינוק בן יומו — שכבר יצא לאויר העולם, לאחרי ש"בא מלאך וסטרן על פיו ומשכחו כל התורה כולה"²⁷ — איך שייך שיבין בכלל שקורה ענין של קרי"ס, ועד לאופן שיפעל עליו לומר שירה, שיש בה כמה פרטים כו', ועד לאמירת שירה באותו אופן וביחד עם משה רבינו?!

ויובן בהקדם פלא נוסף בנוגע לקרי"ס — כמסופר במדרשי חז"ל²⁸ שביחד עם קרי"ס נבקעו גם כל המימות שבעולם, ואינו מובן: מדוע הוצרך הקב"ה לעשות זאת, ובפרט ש"לא²⁹ עביד קוב"ה ניסא למגנא"? אך הענין הוא — כמבואר בחסידות³⁰ שהענין דקרי"ס למטה הי' כתוצאה מזה שלמעלה נתבטלו כל ההגבלות ומחיצות שבין עלמא דאתכסייא (ים) ועלמא דאתגלייא (יבשה), ולכן התוצאה למטה היתה לא רק בנוגע לקרי"ס, אלא גם בנוגע לכל המימות שבעולם³¹.

ועד"ז בנוגע לאמירת השירה ע"י תינוק בן יומו באופן שוה עם משה רבינו — שגם ענין זה קשור עם ביטול המחיצות שבין עלמא דאתגלייא לעלמא דאתכסייא, כי, שרש נשמת משה הוא מבחי' עלמא

(24) ברכות נ, א. וש"נ.
(25) פרשתנו טו, א.
(26) ראה אוה"ת עה"פ. וראה גם לקו"ש
(27) חל"א ע' 69 ואילך. וש"נ.
(28) מכילתא ופרש"י פרשתנו יד, כא.
(29) ראה דרשות הר"ן דרוש ח (נעתק
בלקו"ש ח"ג ע' 966). וראה שבת נג, ב. ועוד.

(30) ראה תו"א שם, א. לקו"ת צו יד, ג.
טז, ד. ובכ"מ.
(31) בהמשך הענין נאמר גם שכיון
שבריאית העולם היא בשביל בני"
(בראשית", "בשביל ישראל שנקראו
ראשית"), לכן, כשנבקע ים סוף לגבי בני",
הוצרך להיות דוגמתו גם בכל העולם.

קביעות המקום בליטא⁹ ואח"כ בפולין¹⁰, ובעיקר בפולין, שכן, גם כשהיו בריגא, הי' זה ענין של ארעי¹¹, עד שיעשו ההכנות הדרושות לקביעת מקום במדינה שהי' בה אז ריבוי מבנ"י ואפשרויות גדולות של הפצת התורה והיהדות — והיא מדינת פולין, אלא שלפנ"ז היו צריכים לראות מקודם איך נראים הדברים באה"ק ובחצי כדור התחתון, ולאחר מכן היתה ההחלטה אחרי ישוב הדעת (אחרי שנבחנו האפשרויות האחרות בפועל, ולא רק בהשערה).

לאחר מכן באה התקופה השלישית, עד תש"י, בחצי כדור התחתון, שגם שם היתה קביעות מקום — עד כמה שאפשר להיות קביעות מקום בגלות.

וישנם כמה הבדלים בשלשת אופני עבודתו ועמלו. ברם הנקודה והחילוק הכללי ש"ל עכ"פ בדרך אפשר, הוא:

התקופה הראשונה היא תקופה של מסירות נפש בפועל על דבר קל, על דבר ממוצע ועל דבר גדול. כל הענינים שהיו באותה מדינה, בכל דבר שהי' קשור ברצון הבורא, היו צריכים לזה מסירות נפש בפועל, כולל המס"נ הגדולה ביותר — שבוחרים ביהודי אחר ושולחים אותו בשליחות הקשורה בסכנת נפשות, שזו מסירות נפש גדולה יותר לאין ערוך מאשר מס"נ כשאדם מעמיד רק את עצמו בסכנה, ואעפ"כ עשה גם זאת. יתרה מזו — אף לאחר שהיו כאלה שנתפסו ונשלחו לארץ גזירה, ובאותה מדינה הנה שילוח כזה הי' ענין של "אלמלא נגדוהו לחנני' מישאל ועזרי"ל"¹² לא היו עומדים בנסיון, ולמחר שוב "מסרו את הנפש", של עצמו, וגם בחרו ביהודי אחר שימלא מקום השליח שנתפס, שכאמור זו מס"נ גדולה ועמוקה וקשה יותר לאין ערוך מאשר כשמעמיד את עצמו בסכנה.

לאחר מכן היתה העבודה של עשר השנים האמצעיות, שהיו כדוגמא של "ואביו שמר את הדבר", והענין של "ויקנאו בו אחיו"¹³, שאין כאן המקום להאריך בזה, שזהו גם, אם כי באופן אחר, קושי גדול ביותר בהפצת התורה והיהדות, כיון ש"ויקנאו בו אחיו", בידעו שהם אחיו, אבל בידעו ש"אביו שמר את הדבר", שהקב"ה הטיל עליו אותה

(9) בריגא.
(10) בווארשא-אטוואצק.
(11) ראה "מבוא" לאג"ק אדמו"ר
(12) כתובות לג, ריש ע"ב.
(13) וישב לז, יא.
מהוריי"צ ח"ג ע' 5 ואילך.

כאמור החלוקה במשנה היא של עשר-עשר שנים, ובשלשים שנות נשיאותו היו שלש החלוקות האלה.

כאמור כמ"פ⁶, כשיש "עסק" עם דור יתום, הענינים מתגלים בצורה כזו שמיד במבט ראשון נראים ההבדלים שבכל דבר. וכך נראים גם מיד ההבדלים העיקריים בין עשר שנות נשיאותו הראשונות, עשר השנים האמצעיות ועשר השנים האחרונות. אין כאן הכוונה להראות "המצאות" ולהסביר ענינים, אך מאחר שזה ענין שיש לחיותו מחדש ושעליו לבוא במעשה בפועל — הרי מובן שכשם שביום ההילולא ישנה העלי' של שלש התקופות האמורות, כך צריכה לבוא בהנוגע למעשה בפועל הוראה משלש התקופות האמורות, שמבלי הבט על השינוי שבין תקופה אחת לחברתה, יתקיימו אצלו ההוראות וההליכה באורחותיו ובנתיבותיו של בעל ההילולא.

ההבדל הכללי שבין שלש התקופות האמורות:

בתקופה הראשונה, מתר"פ עד תר"צ, הי' סדר הקשור בעבודה והפצת התורה והיהדות באופן של סכנת נפשות ממש — שכך הי' מיד בקבלת הנשיאות בתר"פ, שהי' אז חושך כפול ומכופל מצד גזירת המלכות, וכן גם בזמן הראשון אחרי שיצאו משם⁷ היו "שיריים", ועיקר העבודה היתה כפי שקשורה במדינה ההיא, שהיו בזה מדידות והגבלות, עד הסיום שהי' בסיום תרפ"ט. בתקופה שאחרי היציאה מן המדינה ההיא עד אחרי הביקור הראשון בארצות-הברית, עוד לא היתה קביעות המקום היכן להתיישב, והרי סיום היציאה הוא כשקובעים המגורים במקום חדש, ולפני קביעת המקום הרי זה כאילו עדיין לא נגמרה היציאה משם. הביקור באה"ק (בסיום תרפ"ט) והביקור בארה"ב (תר"צ) היו — כפי פשוטם — כדי לתור בארץ, להסתכל בארצות השונות ולהתבונן ולהחליט היכן לקבוע מקום, כיון שעד אז יודעים רק שיצאו משם, ולא קבעו היכן להיות. לכן בנוגע לביקור באה"ק ידוע מה שבעל ההילולא הסביר⁸, שרגיל הי' להיות בהאדיץ, בניעזין ובליובאָוויטש וכו', ומכיון שאז לא היתה האפשרות לכך, החליף זאת על ביקור במקומות הקדושים באה"ק, זאת אומרת בנוסח אחר, שזהו מעין הביקור במקומות הקדושים של אבותיו במדינה ההיא.

אח"כ היתה התקופה השני' — משנת תר"צ עד ת"ש, שאז היתה

(6) ראה גם תו"מ חס"ח ע' 376. וש"נ.
(7) אסרו חה"ס תרפ"ח.
(8) אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ס"ע קפה ואילך.

דאתכסייא [כמבואר בתו"א ד"ה מי שם פה לאדם³², ששרשו משמיטה הראשונה, דהיינו מבחי' עולם התהו שלפני עולם התיקון, שהיתה מבחי' חסד הנק' מים, ועז"נ³³ "מן המים משיתיהו" לשמיטה דעכשיו, ולכן הי' "כבד פה וכבד לשון"³⁴, כי בתהו היו האורות גדולים, ולא היו יכולים להתלבש בכלים], וכיון שנתבטלו המחיצות כו', הנה כל אחד מישראל, אפילו תינוק בן יומו, בהיותו למטה בעלמא דאתגלייא, הי' יכול להתחבר עם משה רבינו כפי שנמצא למטה, ואפילו כפי שהוא למעלה כו'.

ה. וענין זה מהוה הוראה לכל הדורות עד לימינו אלו, כמרומו גם במ"ש "אז ישיר" לשון עתיד:

כל אחד מישראל, מבלי הבט על מעמדו ומצבו, אפילו תינוק בן יומו שלא התחיל לעשות מאומה, הרי כיון שהוא מושרש בעצמותו ית', יש לו כבר את כל הענינים, ועד שהוא במעמד ומצב שביכלתו לומר שירה יחד עם משה רבינו כמו בקרי"ס. ולכן, כשדורשים ללכת ולהתעסק עם הזולת, צריך לדעת שבודאי יכולים לפעול עליו.

וכשמישהו טוען שבכלל לא ניכר על הזולת ששייך לזה — הנה על זה באה ההוראה שכ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא הי' רגיל להדגיש מתוך להט: אל תבט אל מראהו! אל תבט עליו כפי שנראה בחיצוניות, כיון שאין זה נוגע כלל; העיקר היא פנימיותו, שזוהי נפשו האלקית, שהיא עיקר ועצם מהותו (עם היותה "נפש השנית" שבו³⁵), ובמילא, אם רק יתעסקו עמו, בודאי שבשעתא חדא וברגעא חדא יצליחו לפעול עליו. ובזה ניתוסף גם הענין ד"מאיר עיני שניהם"³⁶, שהפעולה על הזולת תועיל גם בעבודת עצמו, שהרי גם אצלו יכול להיות לפעמים שמתערבים בעבודתו פניות מצד ענינים צדדיים, כך, שגם הוא צריך סיוע בעבודתו, וסיוע זה יומשך ע"י התעסקותו עם הזולת.

ובענין זה ישנה גם ההוראה מכללות ענין השירה — שהפעולה עם הזולת צריכה להיות לא סתם כדי לצאת י"ח, אלא מתוך שמחה (ולא רק באופן שצובט את לחייו שיהי' נדמה שהוא בשמחה, אלא) אליבא דאמת, ועד לשמחה שמעוררת אותו לומר שירה.

ועד שעיי"ז זוכים לענין ד"אז ישיר" לשון עתיד, כמארז"ל³⁷ "שר

(32) שמות נא, ד.
(33) שמות ב, יו"ד.
(34) שם ד, יו"ד.
(35) תניא רפ"ב. וראה בהנסמן בתניא עם לקוט פירושים מרבותינו נשיאינו לשם (ע' עה"פ.
(36) משלי כט, יג. וראה תמורה טז, א.
(37) סנהדרין צא, סע"ב. מכילתא ופרש"י עה"פ.

לא נאמר אלא ישיר, מכאן לתחיית המתים מן התורה", כשיקויים היעוד³⁸
 "הקיצו ורננו שוכני עפר", והוא בתוכם, יחד עם משה רבינו, אלא
 שבמקום "שירה חדשה" לשון נקבה יהי' אז "שיר חדש" לשון זכר³⁹,
 וכל זה — מתוך שמחה וטוב לבב.

* * *

ו. בנוגע לשבת שירה ישנו ענין נוסף הדורש ביאור:

רבינו הזקן כותב בשולחנו⁴⁰ (מג"א): "יש נוהגים לתת חטים לפני
 העופות בשבת שירה (בגלל שבקרי"ס השתתפו גם הצפרים באמירת
 השירה)⁴¹, ואינו נכון, שהרי אין מזונותיהם עליך".

נויש להעיר, שרבינו הזקן לא כותב שיש איסור בדבר — כיון
 שיש כזה מנהג ישראל, ולכן מדייק וכותב רק "ואינו נכון". אבל, לאחרי
 שרבינו הזקן כותב ש"אינו נכון", מובן שיש איסור בדברן.

וצריך להבין: מהו הטעם ש"יש נוהגים לתת חטים לפני העופות"
 דוקא — הרי בקרי"ס היו גם חיות ובהמות שהשתתפו באמירת השירה?
 ואין לומר שנקט "עופות" בגלל הסיוס "ואינו נכון, שהרי אין
 מזונותיהם עליך" — שהרי הי' יכול להזכיר חיות ובהמות שאין
 מזונותיהם עליך.

ז. ויובן בהקדם החילוק בין עופות לחיות ובהמות⁴²:

איתא בגמרא במסכת חולין⁴³: "בהמה שנבראת מן היבשה, הכשרה
 בשני סימנים .. עוף שנברא מן הרקק (שיש בה מים ויבשה), הכשרו
 בסימן אחד".

כלומר: עפר (יבשה) הוא היסוד הכי תחתון מכל היסודות, ואילו
 מים הוא למעלה ממנו. ולכן, בהמה שנבראת מעפר בלבד, היא בהגשמה
 יותר, ולכן זקוקה לזיכוכ גדול יותר — ע"י שחיטת שני סימנים, ואילו
 עוף שנברא מעפר ומים, הוא מזוכך יותר, ולכן די לו בשחיטת סימן אחד.
 וכיון שעופות הם נעלים יותר מבהמות וחיות, מובן, שהשתתפותם
 של העופות באמירת השירה מהווה חידוש גדול יותר מאשר השתתפותם

(38) ישע"י כו, יט. בשבט תשכ"ח סט"ז (תו"מ חמ"ו ע' 95).

(39) מכילתא שם. הובא בתורה ה"ג וש"נ.

ונאמר — פסחים קטז, ב. (42) ראה גם תו"מ ח"ג ע' 47. וש"נ.

(40) או"ח תשכ"ד ס"ח. (43) כז, ב.

(41) ראה גם שיחת ש"פ בשלח, ט"ו

שלש תקופות, שלשה אופנים במסירות נפש

קטע משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א

(העתקה ללה"ק — מהנחת השומעים)

בהתוועדות מוצאי ש"ק, יו"ד שבט ה'תשל"ד.

ההתוועדות הנוכחית באה לזכרון מאורע מסוים הקשור באיש
 מסוים. וככל זכרון, הכוונה היא להתעמק בו ולהביא את הדברים למעשה
 בפועל — ע"י שההתעמקות תהי' בצורה של "יתקע מחשבתו בחוזק"
 על מנת לחיות הדבר מחדש.

מובן מכך שההתעמקות צריכה להיות לא רק בכללות הדבר, כי
 אם גם בפרטי הדברים. הרי ביום ההילולא של הצדיק עומד "כל עמלו
 שעמלה נפשו בחייו" בכל תוקפו וכפי שהוא בשרשו ומקורו, ויחד עם
 כך הרי הוא בא בגלוי ופועל פעולתו, כפי שמובן מאגרת הניחום של
 אדמו"ר הזקן². בכך נכלל, כמובן, הן מה שהי' במשך תקופת הנשיאות
 של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל ההילולא, והן מה שהי' לפני קבלת הנשיאות.
 ואע"פ שביום ההילולא, יום ההסתלקות, עולה כל עמלו אשר עמל במשך
 כל ימי חייו, הרי מובן, שביחס לתלמידיו, יש שינוי עיקרי, בין המצב
 שהי' כשעדיין לא הי' נשיא לבין הזמן שהי' נשיא בגלוי, שאז כל בני
 הם תלמידיו, כי "דבר אחד לדור ואין שני דברים לדור"³. עפ"ז מובן
 שעד שנת תר"פ הי' באופן אחר, ומת"פ, בה קבל הנשיאות ונהי' ממלא
 מקומו של אביו, התחילה תקופה חדשה, במיוחד בכל הנוגע לתלמידיו
 ולתלמידי תלמידיו, עד לאלה שהם גידולי גידולין, כפי המבואר באגרת
 הקודש הנ"ל.

כללות ענין הנשיאות של כ"ק מו"ח אדמו"ר היתה בבחינת "ויהי
 בשלשים שנה"⁴, היינו — מת"פ עד תש"י. והרי ידועה החלוקה
 המופיעה במשנה⁵ בין בן ארבעים, בן חמשים, בן ששים ובן שבעים. אף
 כאן: בשנת תר"פ הי' בן ארבעים שנה, כי נולד בשנת תר"מ. לאחר מכן
 בשנת תר"צ מתחילה תקופה של בן חמשים, ובשנת ת"ש מתחילה
 התקופה של בן ששים, המסתיימת בתש"י, בתקופה של בן שבעים.

(1) תניא ספ"ג. (4) יחזקאל א, א.

(2) ראה "אגרת הקודש" סימני כ"ד-כח. (5) אבות ספ"ה.

(3) סנהדרין ח, א.

ומזה מובן גם בנוגע לכללות העולם:

אמרו רז"ל⁶² "שית אלפי שני הוו עלמא, וחד חרוב" (אף שלפעמים מצינו שמונים רק ששת אלפי שנה, כמו "שני אלפים תהו, שני אלפים תורה, שני אלפים ימות המשיח"⁶²), היינו, שמשך הזמן של כללות הבריאה הוא שבעת אלפי שנה, ונחלק לשנים: שית אלפי שני — כנגד ששת ימי השבוע, וחד חרוב — כנגד יום השבת⁶³, דכשם שיום השבת הוא לעצמו, כך גם אלף השביעי הוא בפ"ע.

ונמצא, שרוב שנותיו של העולם הוא — לאחרי שעוברים שלש וחצי אלפי שנים. ולכן הודגש שמשך הזמן שהעולם מתקיים וחי עם התורה הוא יותר משלש וחצי אלפי שנה, וזוהי ההוכחה (אם מצד עבודה או מצד חזקה, אבל בכל אופן, זוהי המציאות) שהתורה היא הדרך האמיתית לחיים של יהודי בעולם.

וענין זה הוא באופן שכל דבר בעולם שהוא היפך הקדושה אינו שייך אליו, ואינו חפץ בו כו',

— כפתגם הרב המגיד⁶⁴ בנוגע למארז"ל⁶⁵ "אל יאמר אדם אי אפשי בבשר כו', אלא אפשי, ומה אעשה ואבי שבשמים גזר עלי", שענין זה שייך לצדיק, משא"כ בינוני, שמדתו היא מדת כל אדם⁶⁶, צריך לומר "אי אפשי" —

והיינו, שפועל בעצמו ובחלקו בעולם הרגש האלקות, ולכן, כשיש איזה מציאות שהיא היפך האלקות, הרי זה אצלו באופן ד"אי אפשי".

ועי"ז שפועל בעצמו הענין ד"אי אפשי", הרי הוא מכריע את עצמו ואח"כ מכריע גם את העולם כולו לכף זכות⁶⁷, ופועל את הגאולה ע"י משיח צדקנו.

* * *

יב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה ובני ישראל הלכו ביבשה וגו'.

* * *

(61) תהלים צ, יו"ד.
 (62) סנהדרין צו, סע"א. וש"נ.
 (63) ראה רמב"ן בראשית ב, ג. ועוד.
 (64) הובא בלקו"ת ואתחנן ט, ד.
 (65) תו"כ ופרש"י קדושים כ, כו.
 (66) תניא רפי"ד.
 (67) ראה קידושין מ, סע"א ואילך. רמב"ם הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

של הבהמות והחיות, כי, מצד מעלת העופות, יש נתינת מקום שלא יתפעלו כ"כ מקרי"ס כמו בהמות וחיות, שלהיותם בדרגא תחתונה יותר, נקל יותר שיתפעלו מקרי"ס.

וכיון שבפועל התפעלו גם העופות מקרי"ס עד שאמרו שירה, מגיע להם מזונות, ולכן "יש נוהגים לתת חטים לפני העופות" דוקא (אלא שבפועל אין לעשות כן, לפי שאין מזונותיהם עליך).

ח. ומזה למדים הוראה בעבודה:

יכול משהו לטעון: מדוע דורשים ממנו להתפעל מהענין של קרי"ס — הרי כבר למד מאמרי חסידות ומבין היטב ענין התהוות העולם מאין לישי, שזהו פלא גדול יותר מקרי"ס⁴⁴, וא"כ, מה יש לו להתפעל מקרי"ס עד כדי אמירת שירה!?

ויתירה מזה — ממשך לטעון: הוא למד בחסידות שהעילוי דלעתיד לבוא יהי' הרבה יותר מאשר העילוי דיצי"מ,

— וכמובן גם מדברי המשנה⁴⁵ ש"מזכירין יציאת מצרים כו' לימות המשיח", והיינו, שאע"פ שבימות המשיח יהי' מעמד ומצב נעלה יותר מאשר יצי"מ, מ"מ, גם אז יזכירו הענין דיצי"מ —

וכיון שזהו ענין שמונח אצלו בהבנה והשגה, הרי זה אצלו באופן ש"במקום שרצונו של אדם הוא נמצא"⁴⁶, ובהיותו כבר במעמד ומצב היותר נעלה דלעתיד לבוא, אין לו מה להתפעל מהענין דקרי"ס שהי' ביצי"מ!

ועל זה באה ההוראה מהעופות — שלמרות שגדלה מעלתם יותר משאר הנבראים, הנה גם הם התפעלו כשראו הפלא דקרי"ס, עד כדי כך, שגם הם השתתפו באמירת השירה. ומזה מובן גם בנוגע לכל אחד מישראל — שעומד בדרגא נעלית יותר מהעופות, כמובן גם מהמנהג "לתת חטים לפני העופות", דכיון שנותן להם מזון הרי הוא למעלה מהם⁴⁷ — שאע"פ שמבין ענינים נעלים יותר מקרי"ס, עליו להיות בהתפעלות מהענין דקרי"ס.

הם ניזונים ע"י הקב"ה בעצמו, וכפי שמצינו שהיונה הביאה לנח "עלה זית טרף בפי", להורות ש"יהיו מזונותי .. בידו של הקב"ה, ולא .. בידי בשר ודם" (נח ח, יא ובפרש"י), ונמצא, שהעוף אינו זקוק לאדם, ובמילא הוא למעלה ממנו, ולכן צריך להתעסק עמו (חסר קצת, ואינו ברור כ"כ — המו"ק).

(44) ראה תניא שעהיה"א פ"ב.
 (45) ברכות יב, סע"ב.
 (46) ראה כש"ט בהוספות סמ"ח. וש"נ.
 (47) בהמשך הענין נתבאר, שלכאורה יכול לשאול לאידך גיסא: כיון שהוא נעלה יותר מהעופות, למה צריך להתעסק עמהם? ועל זה אומרים לו, ש"אין מזונותיהם עליך", אלא

וההסברה בזה שיש מקום להתפעלות מקרי"ס גם ביחס למעמד ומצב דלעתיד לבוא — כי, אע"פ שגדלה המעלה דלעתיד לבוא לגבי יצי"מ, מ"מ, יש גם מעלה ביצי"מ, שלכן נאמר⁴⁸ "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות", כיון שיצי"מ היתה ההתחלה ופתיחת הצינור על ענין הגאולה⁴⁹.

[וע"ד שמצינו בנוגע לאברהם אבינו ומשה רבינו — שמחד גיסא, גדלה מעלת משה רבינו, שהוא השביעי, שהוריד את השכינה מרקיע הא' לארץ⁵⁰, שזהו עילוי גדול יותר מאשר המשכת השכינה מרקיע לרקיע שנפעלה ע"י שאר ששת הרועים, כיון שתכלית הכוונה היא המשכת השכינה למטה דוקא; אבל לאידך גיסא יש גם מעלת אברהם לגבי משה, שלכן נאמר למשה "במקום גדולים אל תעמוד"⁵¹ — כיון שהוא הראשון שפתח וסלל את הדרך לכל הבאים אחריו].

ט. ועתה נבוא להשלים הענינים שדובר אודותם בהתוועדות דיום ההילולא, ולכל לראש, בנוגע לענין שהיו צריכים מיד להעיר ולשאול שאלה פשוטה, ולפועל, הנה עד עתה — אף שכבר עברו ששה ימים — אף א' לא העיר מאומה:

דובר בהתוועדות דיום ההילולא⁵², שאי אפשר לומר שהתורה ניתנה לדור מיוחד ותקופה מיוחדת, ובמילא אין זה מתאים לדורנו זה, כיון שהתורה ניתנה לפני יותר משלש וחצי אלפי שנה, ומאז עברו כו"כ תקופות, ואעפ"כ, הנה במשך כל הזמן החזיקו ואחזו בתורה באופן שהיא "חיינו ואורך ימינו", כך, שזהו ענין שניסו אותו במשך ריבוי שנים, ומזה מוכח שאין זה שייך לדור מסויים, אלא לכל הדורות.

אך על זה היו צריכים לשאול מיד: מדוע נאמר שהתורה ניתנה לפני שלש וחצי אלפי שנה (ובפרט שנאמר כך כמ"פ במשך ההתוועדות) — בה בשעה שמ"ת הי' לפני שלשת אלפים ושלוש מאות שנה!?

[ומכאן רואים מדת שימת-הלב לדברים שנאמרים בהתוועדות. יכולים לומר ששנים ועוד שנים הם אחד, ואף א' לא יתעכב על זה. וזאת — לא בגלל שמקבלים כל דבר באמונה פשוטה, אלא בגלל שבכלל לא שמים לב להנאמר בהתוועדות, כיון שהמחשבה נמצאת במקום אחר, והרי במקום שרצונו של אדם שם הוא נמצא⁴⁶, כך שהוא בכלל לא נמצא כאן!...].

(48) מיכה ז, טו.

(49) ראה סה"מ תרצ"א ע' רעה. וש"נ.

(50) ב"ר פ"ט, ז. וש"נ.

(51) שם פנ"ה, ו. וש"נ.

(52)

י. ובכן, מה שנאמר שלש וחצי אלפי שנים, ולא שלשת אלפים ושלוש מאות שנה — הי' מכוון לתוכן הענין שדובר אודותיו:

עיקר הנקודה שהוברה בהתוועדות היא — שייכותה של התורה לכל אחד מישראל בתור יחיד, ולכן לא נזכר הזמן המדוייק דמ"ת, לפני שלשת אלפים ושלוש מאות שנה, כיון שאופן נתינת התורה במ"ת הי' לכללות בני בתור עם, ולא באופן ששייך במיוחד לכל אחד בתור יחיד. ולכן הי' המכוון להתייחס לזמנו של אברהם אבינו:

בה בשעה שהיו מסביבו אבימלך ופרעה, קו הימין⁵³ וקו השמאל⁵⁴ — "קיים אברהם אבינו כל התורה כולה, שנאמר⁵⁵ עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו', אפילו עירובי תבשילין, שנאמר⁵⁶ תורת, אחת תורה שבכתב ואחת תורה שבעל פה"⁵⁶.

ואף שהי' זה קודם מ"ת, הרי אז התחילה כבר ההכנה למ"ת (כמבואר בכתבי האריז"ל⁵⁷ ע"ד הקבלה, וכן הוא ע"פ נגלה, שפעולת המילה דאברהם היתה מעין המילה שלאחרי מ"ת⁵⁸), אלא שעיקר הענין נסתיים ונפעל במ"ת, שאז בטלה הגזירה שעליונים לא ירדו לתחתונים וכו'⁵⁹.

וכיון שחיותו ופעולתו של אברהם אבינו בקיום תומ"צ היתה בתור יחיד — הרי זו הוכחה שהענין שמ"ת (שהתחיל כבר ע"י אברהם אבינו) שייך לכל אחד מישראל בתור יחיד.

אלא שאם מחשבים מזמנו של אברהם אבינו, הרי זה שלשת אלפים ושבע מאות, ולא שלש וחצי אלף?

אך הענין הוא — שכיון שנוגע כאן הן הזמן דמ"ת והן הזמן דאברהם אבינו, לכן נאמר המספר שלש וחצי אלף, שהוא בין שני המספרים הנ"ל (שלשת אלפים ושלוש מאות — זמן מ"ת, או שלש אלפים ושבע מאות — זמנו של אברהם אבינו), וכולל אותם.

יא. ועוד י"ל בזה:

איתא בגמרא⁶⁰: "כיון שיצאו רוב שנותיו של אדם (ל"ו שנה, שהרי ימי שנותינו בהם שבעים שנה"⁶¹) ולא חטא, שוב אינו חוטא".

(53) ספר הערכים חב"ד (כרך א) ערך אבימלך (ע' לד ואילך). וש"נ.

(54) ראה זח"א רי, א. לקו"ת שה"ש כד,

ד. ובכ"מ.

(55) תולדות כו, ה.

(56) יומא כח, ב.

(57) ל"ת האריז"ל ר"פ לך לך. וראה אוה"ת חיי שרה קכו, א ואילך.

(58) ראה לקו"ש ח"ה ע' 79 ואילך. ועוד.

(59) שמו"ר פ"ב, ג. תנחומא וארא טו. ועוד.

(60) שם לח, ב.